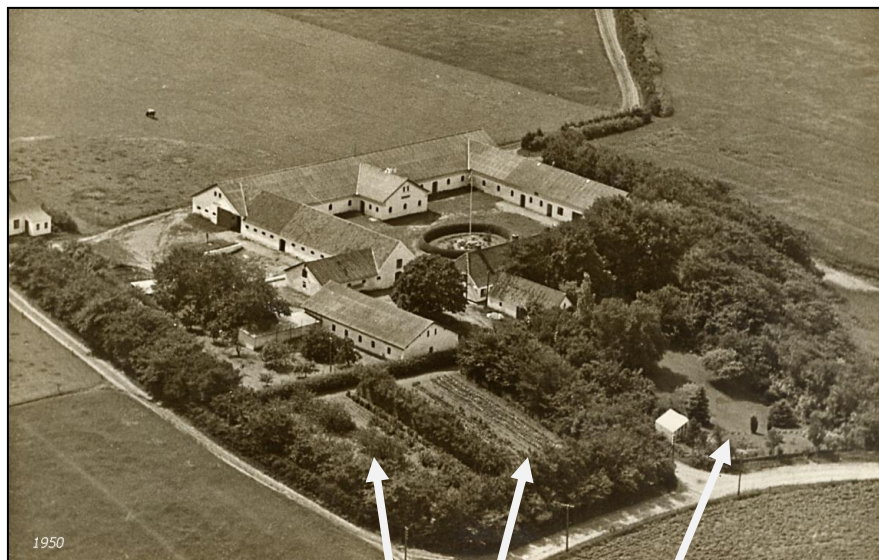

Ebba Houbak fortæller om livet i Saxtrupgård.
Lidt hverdagsliv omkring min mor fra årene i Saxtrup.

"Saxtrupgård"

Frugthave, køkkenhave og blomsterhave.

I årene, hvor mor og far boede hjemme i Saxtrup 1926-1963 var deres arbejde altid ansvarsfordelt, så far tog sig af det med dyrene, markerne, skoven m. v. og mors ansvar var husførelse, haven, høns, fjerkræ m. m.

Mor havde i alle årene hjælp af en voksen pige, lad os kalde hende Lillian, nogle travle år også en ung pige til hjælp.

Dagen om vinteren begyndte omkring 6.15, hvor mor stod op; og som det første, var at få ild i centralkomfuret med kvas og træ fra skoven – tørv under krigen – ellers kul til opvarmning af det store hus, varme til vand, madlavning, bading m. m.

Mor gik herefter da straks i gang med morgenmad til karlene, der spiste morgenmad i det varme køkken Kl. 730 om vinteren. Havregrød med mælk, smør, kaffe af "Madam blå", rugbrød, hjemmebagt franskbrød, ost, marmelade – hjemmelavet.

I skoleårene for Frode og mig, var det altid mor, der smurte vores madpakker og sendte os i skole afsted på cyklerne.

Lillian stod op kl 630 og hendes første arbejde var at skrabe ned under siddepindene ved hønsene og strø nyt tørt sand på skråbrædderne og at samle æg med ind, der senere skulle kikkedes efter for rengøring.

Når far var færdig med morgenens gøremål hos grisene, og fået dagens arbejde fordelt til karlene, spiste mor, far og Lillian morgenmad sammen. Herefter opvask i bryggerset.

Naturligvis blev gryder og pander fra komfuret efter middagen altid skrubbet og vasket rene på gulvet i bryggerset ved risten, da de altid var sodet fra indfyringskomfuret.

Efter morgenens oprydning begyndte hverdagens arbejde, som for mors vedkommende var planlægning og forberedelse til dagens måltider – middagsmad kl. 1200 og altid to retter.

Om vinteren kunne det f. eks. være en varm mælkegrød m/smørklat og saftvand, en hvidkåls- eller grønkålssuppe, hvorefter kartofler m/ brun sovs, frikadeller, hjemmelavede kødboller eller stegt flæsk m/kartofler, persillesovs o. s. v. Her var alle forberedelserne jævnt fordelt mellem mor og Lillian. Middagsmaden blev altid spist i dagligstuen af far, karlene og daglejere og event. kontrolassistent. Mor og Lillian spiste i køkkenet af praktiske grunde.

Efter karlenes middagshvil, kom de kl. 1300 ind igen til en kop kaffe m/hjemmebagt kage eller smurt franskbrød inden arbejdet fortsætter igen til 1730 og aftensmad kl ca. 1800 som altid i dagligstuen, som vanligt kunne være én varm ret, event. en rest fra middagen, rugbrød, franskbrød, hjemmelavet pålæg, pølse, leverpostej, æg, ost, mælk. Om vinteren altid god varm mælk.

Om vinteren var der altid en rolig tid for "kvinderne" i hjemmet over middag, en tid der tit blev brugt til håndarbejde af mange slags. Mor ville altid gerne at de unge piger skulle lære husførelse udover hjemmets eksempler, derfor gik pigerne så vidt muligt til husholdningskusus i Bjergby husholdningsforening. I krigsårene blev disse kursus afholdt rundt i hjemmene på gårdene, hvor der var plads i køkkener og stue til 10-12 voksne piger. Det var altid lidt spændende når det var hjemme i Saxtrup.

Slagtning derhjemme i bryggerset var også en selvfølge 2-3 gange om året. Far fik altid en gris fodret op til den slagtning. Gruokedlen var da klar med kogende vand til skoldning af grisen, så snart blodet var løbet ud af halsen på grisen og hele tiden under kraftig omrøring i spanden – da blodet senere blev blandet med rugmel, fedtgrever og krydderier – puttet i godt rengjorte tarme, og kogt meget forsigtigt inden de blev spist med stort velbehag overøset med sirup, æblemos event. med stødt melis.

Også her skulle Lillian altid være med for at lære alt omkring slagtning, partering, saltning, rygning og henkogning af medisterpølse, karbonade o. s. v. Alt omkring frysning fandtes slet ikke før efter 1952

Når vinterens sne og is var smeltet og forårets første solstråler brød igennem gik forårets arbejde igang.

Mor og Lillian gik ud med hver sin haverive og kurv rundt i alle læbælterne omkring gården, for at fjerne løse blade og grene og dermed gi' plads til tusindvis af vintergækker, der væltede op af jorden, som den første forårshilsen til hjemmet i Saxtrup. I den store græsplæne blev også sat løg af vintergækker, der kom op og blomstrede i mere end 80 år.

Det var mor og Lillian, der stod for al den store vedligeholdelse af arbejdet i både blomster- og frugthave. Frugthave med hjemmeavl af kartofler, grønsager, kål, bær og frugt blev altsammen passet og udnyttet hver dag i husholdningen.

Af de mange blomstergrupper i haven er der plukket hundredevis af buketter til vaserne rundt i stuerne til hverdag og fest. Det blev gjort på mors morgen- og fornøjelsesture rundt i haven.

Der var også mange sjældne buske og træer i haven.

Et længe ønsket drivhus skulle placeres det helt rigtige sted i blomsterhaven, var det mors ide, og sådan blev det... og det blev helt rigtigt med bord, stole, blomster, tomater, agurker, druer, ferskentræ o. s. v. og meget ofte med kopper og kaffekanden.

Det var morbror Martin fra planteskolen i Skalborg, der i 1930erne anlagde haven i Saxtrup.

To generationer – med Tove og Frode – nåede i mere end 75 år at nyde og arbejde rigtig meget i denne have.

Om vinteraftnerne – efter aftensmaden – både for karle og piger var der fællesskab i dagligstuen når mor og far havde læst avisen, trak de sig tilbage til kontoret, hvorefter avisen så kunne gå på omgang i dagligstuen med dagens nyheder og nye samtaleemner. Ellers var der radio, spil røg m. m. Før jul juleklip til juletræet. I årene 1930-40erne var alle helt naturligt med til at flette hjerter, lave musetrapper, papirrosen o. s. v.

Lige så naturligt var det at karle og piger, fodermesterfamilien alle var med til julemiddagen i spise-havestuen, der var pyntet op og dækket smukt julebord, der ofte kunne bli´ til 13-14 stk. Efter en god julemiddag med al tilbehør og meget hyggeligt samvær – var der lige opvasken!! Inden juletræet blev tændt af mor og far for lukkede døre til dagligstuen, hvorefter vi alle så gik ind til den dejlig julestemt aften omkring træet, hvor der blev sunget julesalmer og delt gaver ud til alle, 2-3 stk ca.

Senere var der kaffebord med julebag i havestuen.

Om sommeraftener samledes Saxtrup's unge mennesker tit nede på vejen ved mirabellerne. Nyheder blev drøftet, holdspil, rundtur på cyklen.

Lun frugtgrød med mælk var også rigtig dejlig sådan en aften.

Meget mere kunne føjes til.

*Tak mor og far for en sorgløs værdifuld barndom og ungdomstid hjemme i Saxtrup
Ebba*

Glimt af hverdagslivet på "Saxtrupgård" i 1940erne.

Den lettiske pige Inare henter æg. Stakken af kløvede pinde, der er næsten to meter høj og 8-10 meter lang, er lavet af Berthin.

Mor Marie Houbak fodrer hvide italienerhøns i hønsegården.